

M.A [Part – II]

SOCIOLOGY

Industry, labour and Society

(Paper- V) (May-2017)

QP Code : 67384

[For Internal Students]
[For External Students]

(2.15 Hours)
(3 Hours)

[Total Marks : 75
[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) **External Students** should attempt any **four** question.
(2) **Internal Students** should attempt any **three** questions (Q. No.1 to 6), Do not **attempt** question No. 7 & 8.
(3) **All** question carry **equal** marks.

1. Briefly examine the impact of industry on social institutions with reference to family, kinship, caste and community. **25**
2. Highlight in detail the problems of industrial labour in India. **25**
3. Describe the changing features of formal organization. **25**
4. Write an essay on the relationship between work and technology. **25**
5. Explain the structure of labour market and the factor influencing it. **25**
6. Write short notes on **any two** : **25**
 - (a) Work and alienation
 - (b) Flexible specialization
 - (c) Status of public sector and privatization
 - (d) Caste and trade union
7. Examine issues related to labour in the context of economic liberalization in India. **25**
8. Elaborate on the evolution and growth of trade unions in India. **25**

TURN OVER

SF-Con. 4536-16.

(मराठी रुपांतर)

नियमित विद्यार्थांसाठी

(२.१५ तास)

एकूण गुण : ७५

बहिःशाल विद्यार्थांसाठी

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) बहिःशाल विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
(२) नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रश्न क्रमांक ७ व ८ सोडवू नये.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. सामाजिक संस्थावरील उद्योगाच्या परिणामाचे कुटुंब, नातेसंबंध, जात आणि समुदाय यांच्या संदर्भाने थोडक्यात परिक्षण करा. २५
२. भारतातील औद्योगिक कामगारांच्या समस्यावर सविस्तर प्रकाश टाका. २५
३. औपचारिक संघटनेची बदलती वैशिष्ट्ये वर्णन करा. २५
४. काम आणि तंत्रज्ञान यातील परस्पर संबंधावर निबंध लिहा. २५
५. कामगार बाजाराची रचना आणि तिच्यावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटक स्पष्ट करा. २५
६. खालीलपैकी दोहोंवर टिपा लिहा : २५
(अ) काम आणि अलगीकरण
(ब) लबीचक विशेषीकरण
(क) सार्वजनिक क्षेत्र आणि खाजगीकरणाचा दर्जा
(ड) जात आणि कामगार संघटना
७. भारतामधील श्रमिकांच्या प्रश्नांचे मुक्त अर्थव्यवस्थेच्या संदर्भात परिक्षण करा. २५
८. भारतातील कामगार संघटनांची उत्क्रांती आणि विकास याबाबत आढावा द्या. २५

M.A [Part – II]
SOCIOLOGY
Environment and Society
(Paper- VII) (May-2017)

QP Code : 67461

[For External students]
[For Internal Students]

3 Hrs
2 Hrs and 15 minutes

[Total Marks : 100
[Total Marks : 75

- N.B. :** (1) **External** students should attempt any **four** questions.
(2) **Internal** students should attempt any **three** questions from question Nos. 1 to 6. Do not attempt question No. 7 and 8.
(3) **All** questions carry **equal** marks.

1. Discuss in detail the dynamics of development and changing human-nature relationship.
2. Critically evaluate Beck's idea on risk society.
3. Discuss loss of bio-diversity and what are its consequences for society.
4. What do you mean by anti dam struggle in India ? Highlight the main issues raised by them.
5. Discuss the role of voluntary groups and NGO's in raising awareness among the people regarding environmental issues.
6. Write short notes on any two :
 - (a) Cultural ecology
 - (b) Ecofeminisms
 - (c) Intellectual property rights
 - (d) Conservation of parks
7. Write an essay on sustainable development and its importance.
8. Explain in detail the effects of global warming on human society.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

दूर व मुक्त अध्ययन विद्यार्थ्यांसाठी
नियमित विद्यार्थ्यांसाठी

(३ तास)
(२ तास १५ मिनट)

[एकूण गुण : १००
[एकूण गुण : ७५

- सूचना : (१) दूर व मुक्त अध्ययन विद्यार्थ्यांसाठी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावे.
(२) नियमित विद्यार्थ्यांसाठी प्रश्न क्र.१ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नये.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. मानव व निसर्ग यांच्या परस्पर संबंधामध्ये विकासामुळे झालेल्या बदलांचा सविस्तर चर्चा करा.
२. बेकायदा धोकादायक समाजावर (Risk Society) असणारे विचार यावर टिकात्मक मूल्यमापन करा.
३. जैव विविधतेच्या न्हासावर चर्चा करा आणि त्याचा समाजावर होणारा परिणाम विशद करा.
४. धरण विरोधी लढा म्हणजे काय ? भारतात झालेल्या धरण विरोधी लढ्यात मांडलेल्या प्रमुख प्रश्नांवर प्रकाश टाका.
५. पर्यावरणाच्या प्रश्नांच्या संदर्भात, लोकामध्ये जागृतता निर्माण करण्यासाठी, स्वयंसेवी संस्था / संघटनांनी कोणती भूमिका बजावली आहे. हे स्पष्ट करा.
६. कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
 - (अ) सांस्कृतिक पर्यावरण
 - (ब) पर्यावरणीय स्त्रीवादी
 - (क) बौद्धिक संपदेवरील अधिकार
 - (ड) सार्वजनिक उद्यानांचे संरक्षण
७. चिरंतन (शाश्वत) विकास आणि त्याचे महत्त्व यावर निबंध लिहा.
८. जागतिक तापमान वृद्धीचे मानवी समाजावरील परिणामांचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.

M.A [Part – II]

SOCIOLOGY

Sociology of Social Movements

(Paper- VIII) (May-2017)

QP Code : 13368

For Internal Students] (2½ Hours)

[Total Marks : 75

For External / IDOL Students] (3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) **External Students** should attempt any **four** questions.
(2) **Internal Students** should attempt any **three** questions from Q. No. 1 to 6. Do **not** attempt Q. No. 7 and 8.
(3) **All** questions carry **equal** marks.

1. Do you think that seeds of social movement lies in social structure. Discuss. **25**
2. Critically evaluate the relative deprivation theory in detail. **25**
3. Examine the relationship between social movements and political parties. **25**
4. Discuss the emergence and concerns of tribal movement in India. **25**
5. Bring out the major issues taken up by Shiv Sena movement. **25**
6. Write short notes on any **two** of the following :— **25**
 - (a) Ideology
 - (b) Leadership
 - (c) Power
 - (d) Women's movement
7. Discuss justice as a major theme in social movement. **25**
8. What is environment movement ? Explain it in detail. **25**

[TURN OVER

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी] (२ तास ३० मिनिटे)

[एकूण गुण : ७५

दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी] (३ तास)

[एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) बहिःशाल / दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
(२) नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्रमांक १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्रमांक ७ व ८ सोडवू नयेत.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. सामाजिक चळवळीची बीज सामाजिक संरचनेमध्ये असतात असे आपणास वाटते का ? चर्चा करा. २५
२. सामाजिक चळवळीच्या संदर्भातील सापेक्ष वंचितता सिद्धांत यावर सविस्तर टिकात्मक परीक्षण करा. २५
३. सामाजिक चळवळी आणि राजकीय पक्ष यांच्यातील सहसंबंधाचे परीक्षण करा. २५
४. भारतातील आदिवासी चळवळीच्या वाढीची आणि परिणामांची चर्चा करा. २५
५. शिवसेनेच्या चळवळीने हाती घेतलेल्या मुख्य प्रश्नांचे स्पष्टीकरण द्या. २५
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर लिहा :- २५
(अ) आदर्शवाद
(ब) नेतृत्व
(क) सत्ता
(ड) स्त्रीयांच्या चळवळी
७. सामाजिक चळवळीच्या 'न्याय' हा गामा आहे याची चर्चा करा. २५
८. पर्यावरणात्मक चळवळ म्हणजे काय ? तिचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या. २५

M.A [Part – II]
SOCIOLOGY
Gender and Society
(Paper- X) (May-2017)

QP Code : 16419

For External / IDOL Students] (3 Hours)

[Total Marks : 100

For Internal Students] (2½ Hours)

[Total Marks : 75

- N.B. :** (1) **External / IDOL Students** should attempt any **four** questions.
(2) **Internal Students** should attempt any **three** questions from Q. No. 1 to 6.
(3) **All** questions carry **equal** marks.

1. Explain feminism and critically analyze various types of feminism. **25**
2. Discuss the brahminical and non-brahminical perspectives on the history of women in colonial India. **25**
3. Examine the demographic factors responsible for the deteriorating position of women in Indian society. **25**
4. Write an essay on the patrilineal and matrilineal systems in India. **25**
5. Analyse the impact of globalisation on Indian women. **25**
6. Write short notes on any **two** of the following :— **25**
 - (a) Difference between sex and gender
 - (b) Women's rights Vs. Human rights
 - (c) Gender, Caste and Class in India
 - (d) Women in the left societies
7. Write an essay on women's involvement in the nationalist movement. **25**
8. Examine in detail the Ambedkar's view on the status of Indian women. **25**

[TURN OVER

बहिःशाल विद्यार्थ्यांसाठी]

(३ तास)

[एकूण गुण : १००

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी]

(२ तास ३० मिनिटे)

[एकूण गुण : ७५

सूचना : (१) बहिःशाल विद्यार्थ्यांनी कोणत्याही चार प्रश्न सोडवावेत.

(२) नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नये.

(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. स्त्रीत्ववाद स्पष्ट करा आणि स्त्रीत्ववादाच्या विविध प्रकारांचे परीक्षण करा. २५
२. वसाहतकालीन भारतातील ब्राह्मणिक आणि अब्राहमिक दृष्टिकोनाच्या इतिहासाचे परीक्षण करा. २५
३. भारतातील स्त्रीयांचा दर्जा खालावण्यात जन्म-मृत्यु घटक कसे जबाबदार ठरले आहेत याचे परीक्षण करा. २५
४. भारतातील मातृसत्ताक आणि पितृसत्ताक पद्धती यावर निबंध लिहा. २५
५. जागतिकीकरणाचे भारतीय महिला समाजावरील प्रभावाचे परीक्षण करा. २५
६. कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- २५
 - (अ) लिंग आणि लिंगभाव धारणा यातील फरक
 - (ब) मानवी अधिकार म्हणून स्त्रीयांचे अधिकार
 - (क) भारतातील लिंगभेद, जात आणि वर्ग
 - (ड) डाव्या चळवळीतील महिला.
७. राष्ट्रीय चळवळीतील स्त्रीयांच्या सहभागावर निबंध लिहा. २५
८. भारतातील स्त्रीयांच्या दर्जासंदर्भातील डॉ. बी. आर. आंबेडकरांच्या विचारांचे सर्विस्तर परीक्षण करा. २५